

7. Постріл

Раймонда дослухалася. Шурхіт повторився знову, досить чіткий, щоб його можна було відрізнити від інших неясних звуків, які наповнювали ніч, і, втім, такий тихий, що вона не могла визначити, звідки він долинав, чи із замкових глибин або ж зовні, з чагарів похмурого парку.

Вона тихенько встала. Вікно було прочинене. Дівчина трохи відхилила віконниці. Луки й купи дерев були залиті місячним світлом, то тут, то там серед них похмурими обрисами височіли руїни старовинного абатства: зрізані колони, рештки лучкуватих арок і портиків. Від легкого подиху вітерця, що ковзав між нерухомих голих віток, ледь помітно ворушилися маленькі листочки на квітниках.

І раптом той самий шум... Долинав він лівобіч від неї і нижче на поверх од того, на якому вона жила, себто у вітальнях, які містилися у західному крилі замку.

Сильна й хоробра від природи, зараз дівчина була охоплена страхом і тривогою. Вона накинула одяг і взяла сірники.

— Раймонда... Раймонда...

Тихий, як дихання, голос лунав із сусідньої кімнати, двері до якої не зачинили. Вона навпомацки попрямувала туди.

Кузина Сюзанна, вибігши назустріч, впала їй на руки.

— Раймондо... це ти? Ти чула?

— Авжеж... А ти не спиш?

— Мабуть, мене розбудив собака... давно вже. Але він уже не гавкає.

Котра зараз може бути година?

— Близько четвертої.

— Чуєш? У вітальні хтось ходить.

— Не хвилюйся, Сюзанно, там же твій батько.

— О, отже, він у небезпеці. Його спальня поруч із вітальнею.

— Там ще й пан Даваль.

— Він у другому кінці замку... Як він може почути?

Вони зволікали, не знаючи, на що наважитися. Покликати на допомогу? Закричати? Страшно було навіть трохи підняти голос. Але тут Сюзанна, визирнувши у вікно, мимоволі зойкнула:

— Дивись... Біля басейну людина.

І справді, там хтось був, якась людина швидко йшла геть. Незнайомець ніс під пахвою величеський предмет, проте вони не змогли розгледіти, що то було. Предмет цей чіплявся за ногу, заважаючи йти. Вони побачили, як невідомий поминув старовинну каплицю, прямуючи до дверцят у стіні. Мабуть, маленькі двері були відчинені, бо ж людина вмить зникла, і вони навіть не почули звичайного скрипу завіс.

— Він ішов із вітальні, — прошепотіла Сюзанна.

— Ні, якби він спустився сходами і пройшов через вестибюль, то вийшов би ліворуч. Якщо тільки не...

Обидві подумали про те саме, тоді висунулися з вікна. Просто під ними до стіни була приставлена драбина, що діставалася до другого поверху. На кам'яному балконі було видно смужку світла. Ось з'явився ще один чоловік, теж з ношею, переліз через балкон, спустився драбиною і втік тим самим шляхом, що й перший.

Вражена Сюзанна без сил опустила на коліна, шепочучи:

— Покликати... покликати на допомогу!

— Хто почує? Твій батько... А якщо там ще хтось є, і він накидеться на нього.

— Може, покликати слуг? Із твоєї кімнати можна задзвонити до них на поверх.

— Так... так... мабуть, це гарна думка, аби вони не запізнилися!

Раймонда намацала біля ліжка електричний дзвінок і натиснула кнопку. Згори задзвеніло, і їм здалося, що знизу теж почули цей звук.

Вони чекали. Тиша ставала загрозливою, і навіть вітер не ворухив більше листя на кущиках.

— Мені страшно... мені страшно... — знай повторювала Сюзанна.

І раптом глухої ночі в них над головою зчинився шум боротьби, загрюкотіли, перекидаючись, меблі, залунали вигуки, а потім до них долинув жажливий зловісний хрипкий стогін живої істоти, якій пере-різають горло.

Раймонда кинулася до дверей. Сюзанна в розпачі повисла на руці.

— Ні, не кидай мене, мені страшно...

Раймонда відштовхнула її і кинулася в коридор, а та поспішила слідом за нею, похитуючись від стіни до стіни і видаючи пронизливі зойки. Раймонда добігла до сходинки і раптом завмерла на порозі вітальні, а поряд з нею — і напівпритомна Сюзанна. За три кроки від них, тримаючи ліхтаря у руці, стояв чоловік. Промінь ліхтаря був спрямований на їхні обличчя і сліпив жінок. Чоловік спокійно їх розглядав, потім неквапом узяв свого кашкета, підібрав з підлоги уривки паперу і кілька клаптиків соломи, стер сліди на килимі та, підійшовши до балкона, обернувся до дівчат і, вдаривши чолом, зник.

Сюзанна першою кинулася в маленький будуар, який відділяв спальню батька від великої вітальні. Але на порозі заціпеніла. У місячному світлі на підлозі можна було розгледіти два розпростерті поруч нерушні тіла.

— Батьку!.. Батьку!.. Це ти?! Що з тобою? — у паніці закричала вона, схилившись над одним із них.

Трохи згодом граф де Жевр ворухнувся. Слабким голосом він мовив:

— Не бійся... Я не поранений. А як Даваль? Він живий? А ніж? Де ніж?

Аж раптом забігли двоє слуг із свічками в руках. Раймонда схилилася над другим тілом і впізнала Жана Давалю, секретаря і графового повірника. На виду він був уже білий як смерть.

Тоді вона підвелася, повернулася в салон, зняла зі стіни рушницю, знаючи, що вона наладована, і вийшла на балкон. Відколи невідомий ступив на сходи, спливла щонайбільше хвилина. Значить, він не міг далеко втекти, тим більше, що йому довелося прибирати драбину, аби ніхто не міг нею скористатись. І, мабуть, незабаром вона помітила, як він пробирається вздовж руїн монастиря. Скинувши рушницю, вона спокійно прицілилася і вистрілила. Людина впала.

— Влучили! Влучили! — зрадів один із слуг. — Тепер не піде. Побіжу туди.

— Ні, Вікторе, він знову піднімається... спускайтеся сходами і біжіть до дверей у стіні. Тільки через них він може вийти.

Віктор кинувся туди, але не встиг він вискочити з дому, як людина знову впала. Раймонда покликала іншого слугу:

— Альбере, бачите його там? Біля Великої аркади?

— Так, повзе по траві... Йому каюк.

— Стежте звідси за ним.

— Так, тепер не втече. Праворуч від руїн відкритий лужок.

— А Віктор нехай стереже біля дверей ліворуч, — наказала вона, знову беручись за рушницю.

— Не йдіть туди, мадемуазель!

— Ні-ні, — рішуче заперечила вона, — не заважайте... є ще один патрон... якщо він рушить з місця... — вона зробила різкий рух.

І вийшла назовні. Трохи згодом Альбер помітив, що вона йшла до руїн. І він із вікна крикнув:

— Він дотяг до аркади і сховався за нею. Тепер його не видно... обережно, мадемуазель...

Раймонда обійшла старовинний монастир навколо, щоб перетяти зловмисникові шлях до відступу. Незабаром і вона зникла Альберові з-перед очей. Минуло кілька хвилин. Що вона не з'являлася, то слуга занепокоївся. Він вирішив теж вийти, однак не через двері: аби й далі спостерігати за руїнами, спробував дістатись до приставної драбини. Це йому вдалося, він швидко зісковзнув униз і побіг прямо до аркади, біля якої востаннє бачив людину. Кроків за тридцять від неї він і вгледів Раймонду — та знайшла Віктора.

— Ну як?

— Ніяк не впіймаємо, — відказав Віктор.

— А дверцята?

— Я якраз звідти... ось ключ.

— Все ж... має ж він...

— О, з ним усе ясно. Не пройде й десяти хвилин, як ми упіймаємо цього бандита.

Фермер із сином, розбуджені пострілом, прибігли з ферми, будівлі якої височіли далеченько праворуч. Хоча ферма була в межах замкових стін, вони нікого не зустріли на своєму шляху.

— Чортзна-що, — вигукнув Альбер, — не міг же мерзотник вийти з руїн... Мабуть, ховається десь у затишному куточку.

Почалися ретельні пошуки, вони обдивилися кожен куш, розсували навіть плющ, який обвився навколо колон. Переконалися, що каплиця міцно замкнена і всі шибки цілі. Обійшли монастир довкола, не пропустивши жодного підозрілого кутка. Все було марним.

Єдина знахідка: у тому місці, де впала людина, підстрелена Раймондою, підібрали шоферський кашкет з рудою шкіри. Та й годі.

О шостій ранку викликані з Увіль-ля-Рів'єр жандарми прибули на місце події. Вони уже встигли терміново передати до прокуратури

Дьєппа опис обставин злочину, вказавши, що затримка лиходія неминуча і що «виявлено його головний убір та кинджал, яким було скоєно вбивство». О десятій ранку на дорозі, що плавно спускалася до замку, з'явилися дві машини. Та, поважніша, везла заступника прокурора та слідчого із секретарем суду. В іншій, скромному кабріолеті, їхали двоє молодих репортерів із «Журналь де Руан» та солідної паризької газети.

А ось і замок. Колишнє абатство Амбрюмезі, зруйноване революцією і відновлене графом де Жевром, який володів замком уже понад два десятки років, являло собою житлову будівлю, на найвищій частині якої пишнів баштовий годинник. В обох бічних крилах було по ганку, обгородженому кам'яною балюстрадою. Поверх замкових стін, за плато, розташованим на високих нормандських скелях, між селищами Святої Маргарити та Варенжвілем бовваніла блакитна смужка моря.

У замку жив граф де Жевр з дочкою Сюзанною, тендітним чарівним світловолосим створінням, і небогою Раймондою де Сен-Веран, яка втратила за два роки до подій, описуваних тут, і батька, і матір. Життя їхнє спливало спокійно й розмірено. Час від часу до замку навідувалися сусіди. Влітку граф майже щодня вивозив обох дівчат у Дьєпп.

Сам він був високим напівсвивим чоловіком. І хоч мав чималі статки, свої справи вів особисто і керував володіннями за допомогою секретаря Жана Даваля. Відразу по приїзді слідчому було надано доповідь командира відділення жандармерії Кевійона. Зловмисника все ще не затримали, хоча це було лише справою часу. Усі виходи із парку охоронялися. Втекти було неможливо.

Група охоронців закону пройшла через велику вітальню і трапезну на першому поверсі та піднялася на другий поверх. Їм упало в око, що в пограбованому салоні панував повний лад. Не схоже було, щоб хтось совав бодай щось із меблів або переставляв якісь дрібнички; всі предмети, здавалося, стояли на своїх звичайних місцях, не видно було, аби щось зникло. Праворуч і ліворуч на стінах висіли чудові фламандські гобелени з фігурами людей. У глибині, на панно, виднілися чотири чудові полотна у старовинних рамах, на яких були зображені міфологічні сюжети. Знамениті полотна, що належали пензлю Рубенса, як і фламандські гобелени, граф де Жевр отримав у спадок від дядька по материнській лінії, іспанського гранда маркіза де Бобаділья. Слідчий, пан Фіель, зауважив:

— Якщо мотивом злочину і було пограбування, то принаймні з цієї вітальні нічого не потягнули.

— Хто знає? — заперечив заступник прокурора, він був небагато-слівним, але якщо говорив, то завжди суперечив судді.

— Бог з вами, любий мосьє, адже будь-який злодій насамперед спробував би привласнити ці гобелени та картини, які мають усесвітню популярність.

— А може, він не встиг?

— Оце ми скоро дізнаємося.

Цієї миті увійшов граф де Жевр у супроводі лікаря. Граф — здавалося, він цілком оговтався від шоку, викликаного нападом на нього, — тепло привітав охоронців закону. Потім одчинив двері до будуару.

У приміщенні, в яке з моменту скоєння злочину, крім лікаря, ніхто не заходив, на відміну від вітальні, все було інакше. Два перекинуті й один зламаний стілець, на підлозі розкиданий дорожній годинник¹, папка, коробка поштового паперу. І на деяких білих листках сліди крові.

Лікар відкинув покривало з мерця. Жан Даваль, одягнений, як завжди, ув оксамитовий костюм та в підбиті залізом черевики, лежав на спині. Одна його рука була заломлена назад. Сорочка розстебнута, а на грудях — широка рана.

— Смерть, судячи з усього, була миттєвою, — заявив лікар. — Досить було удару ножем.

— Ніж, — зауважив суддя, — це, без сумніву, той самий, що його я бачив на коминку у вітальні поруч із шкіряним кашкетом?

— Авжеж, — підтвердив граф де Жевр, — ніж ми підібрали тут. Він теж із тієї самої колекції зброї на стіні у вітальні, звідки моя небога, мадемуазель де Сен-Веран, взяла рушницю. А шоферський кашкет, звичайно, належить убивці.

Пан Фіель ще раз оглянув дещо в кімнаті, поставив лікареві кілька запитань і потім звернувся до графа де Жевра з проханням переказати все, що той бачив і знає. Граф свідкував так:

¹ Мова про так званий каретний годинник, винайдений у 1790-х роках легендарним годинниковим майстром Абрахамом Луї Бреге. Сам Наполеон Бонапарт замовляв йому маленький переносний годинник, який можна було брати з собою під час військових кампаній і який не був би надто громіздким чи надто крихким. — *Тут і далі примітки перекладача.*